

در هر بار تمرین پناه‌گیری، در محل‌های امن پناه‌گیری کنید تا انجام این عمل در زمان وقوع زلزله، نیاز به صرف وقت نداشته باشد.

گزارش «شهروند» از یک مرکز توانبخشی خصوصی که معلولان ذهنی و جسمی را در شرایط نامناسبی نگهداری می‌کنند؛ معاون امور توانبخشی سازمان بهزیستی پس از بازرسی، تخلفات این مرکز را تأیید می‌کند

ناخوشی دختران آسایشگاه «ب.ر»

◀ در پی اطلاع روزنامه «شهروند» به‌زیستی از مرکز یاد شده بازدید کرد. در بازدید از این مرکز، مشاهده مشخصی شد که در مرداد ماه هم تذکر دیگری به این مرکز داده شده بود و حالا به گفته معاون امور توانبخشی سازمان بهزیستی، در صورت تکرار تخلفات پروانه فعالیت این مرکز باطل می‌شود

عکس از بیسی است و از نظایر با این آسایشگاه در تهران، خراسان، قم

نایب رئیس کمیسیون فرهنگی و اجتماعی شورای شهر از انعقاد تفاهنامه بین شهرداری و بهزیستی برای واگذاری مراکز بهاران بدون اطلاع شورای شهر انتقاد کرد. الهام فخاری با بیان این که مراکز بهاران در هفته‌های گذشته کنون اخبار ضد و نقیض بوده است، گفت: «مطابق دستور العمل مراکز توانمندی بهاران، مجتمعی است که خدمات شش‌گانه شامل اسکان، تغذیه، بهداشت، مهارت‌آموزی، کار آفرینی، اصلاح رفتار و تسهیل در بازگشت به خانواده را برای مددجویان فراهم می‌کند و گروه هدف این مراکز طبق دستور العمل افرادی هستند که نیازی به اقدامات انتقالی یا موقت بین بهبود اولیه و زندگی جدیدشان دارند که از طریق مراکز اقامتی کوتاه‌مدت یا مراکز ماده ۱۶ به مراکز بهاران را جاع داده می‌شوند.»

انتظار خانواده‌ها زیاد است

مدیر این مرکز وقتی درباره شرایط نگهداری از معلولان مورد سوال قرار می‌گیرد، می‌گوید که این مرکز نزدیک به ۲۰ سال است که فعالیت می‌کند و تحت نظارت وزارت بهداشت و بهزیستی است. او درباره شرایط نگهداری از مددجویان می‌گوید: «ما پوشک معلولان را تعویض می‌کنیم و ۱۰ دقیقه بعد که می‌آییم دوباره کثیف شده، به همین دلیل است که بوی ادرار و مدفوع در فضا ایجاد می‌شود. البته خانواده‌ها انتظار زیادی از مراکز می‌کنند که با حمایت خودشان فعالیت می‌کنند، دارند.» او می‌گوید که شهریه ماهانه، ۵۰۰ هزار تومان است و مبلغ یک میلیون و ۹۰۰ هزار تومانی را تأیید نکرد اما وقتی به‌عنوان مراجعه‌کننده که فرزند معلولی دارد با این مرکز تماس گرفتیم، کسی که مسئول رسیدگی به امور مراجعه‌کنندگان بود، اعلام کرد که هزینه ماهانه نگهداری از معلولان در صورتی که مددجو نیاز به پوشک شدن داشته باشد، یک میلیون و ۹۰۰ هزار تومان است و اگر یارانه‌ای برایش حساب شود، یعنی از طرف بهزیستی آمده باشد، یک میلیون و ۱۵۰ هزار تومان برای هر ماه باید پرداخت شود. البته این شخص، از آرایه اطلاعات دیگر، تا زمانی که مددجو از نزدیک دیده شود، خودداری کرد.

اینجا مرکز سالمندان با پرداختی ماهانه ۴، ۵ میلیون تومان نیست!

مدیر این مرکز درباره این که گفته می‌شود این مرکز نظافتچی ندارد، می‌گوید این موضوع صحت ندارد: «هگر می‌شود نظافتچی نداشته باشیم، مادر این مرکز مشکلی از نظر بهداشتی نداریم. این‌جا مرکز نگهداری از سالمندان نیست که ماهانه ۴، ۵ میلیون تومان پول بگیرد، این‌جا هزینه‌های کمتری برای نگهداری از افراد گرفته می‌شود.» به گفته او در این مرکز، معلولان ذهنی و جسمی با سرپرست و بی‌سرپرست نگهداری می‌شوند. او درباره تجویز داروهای نامناسب برای مددجویان می‌گوید: «ما برای کنترل تشنج، مجبوریم والیوم مقعدی استفاده کنیم و هیچ وقت پزشک با تجویزهای نادرست خودش را زیر سوال نمی‌برد.» او از دادن توضیحات بیشتر درباره فعالیت‌های این مرکز خودداری کرد.

در زمستان سال ۹۷ هم جزئیات تخلف در یک موسسه خیریه توانبخشی منتشر شد که نشان می‌داد در این مرکز سوءاستفاده‌هایی از مددجویان می‌شود. قبل از آن هم خبرهایی درباره آزار و شکنجه معلولان در مرکز دیگری در استان البرز منتشر شده بود. پیش از این، مدیران قبلی سازمان بهزیستی در مواجهه با تخلفات رخ داده در مراکز، اعلام کرده بودند که در همه نهادها و سازمان‌ها ممکن است تخلف رخ دهد و «همه مراکز نگهداری معلولان بهشت نیستند.» آنها همیشه می‌گویند جمعیت تحت پوشش بهزیستی میلیونی است و بودجه‌ها قطره چکانی.

مدیر مرکز توانبخشی در پاسخ به «شهروند»: انتظارات خانواده‌ها زیاد است، این مرکز ماهانه ۵۰۰ هزار تومان

از مددجویان می‌گیرد، خانه سالمندان نیست که ماهانه ۵، ۴ میلیون تومان بگیرد، تماس مستقیم با مرکز اما نشان می‌دهد که آنها برای نگهداری از هر مددجوی نیازمند پوشک، یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان می‌گیرند و اگر یارانه‌ای باشد، یک میلیون و ۱۰۰ هزار تومان

به که ملاقات بچه‌هایشان می‌آمدند در همان حیاط می‌مانند و بچه‌ها را برایشان می‌آوردند. یکی دو ساعت می‌مانند و می‌رفتند. کلاً مراجعه‌کنندگان اجازه ورود به سالن اصلی را نداشتند. به این افراد هر روز دارو داده می‌شود، چندین دارو به هر نفر در وعده‌های مختلف. برای همه‌شان هم از یک قاشق استفاده می‌شود.» این بهیار می‌گوید روش مصرف دارو در این مرکز اشتباه است: «مثلاً پزشک در سال ۹۵ یا ۹۶ یک دستور دارویی داده و حالا که سال ۹۸ است هنوز از همان دستور استفاده می‌شود؛ یعنی

یعنی یک دستگاه خشک‌کن نداشتند و همین هم باعث شده بود تا خشک‌شدن ملحفه‌ها، زمان زیادی بگذرد و بچه‌ها ساعت‌ها در تخت‌های آلوده بمانند. به گفته این بهیار بیشتر بچه‌ها در این مرکز بدون لباسند و لباس زیرشان همان پوشکی است که تن‌شان می‌کنند. فقط کسانی که کمی از نظر ذهنی وضع عادی‌تری داشتند، لباس تن‌شان بود که البته لباس‌ها اصلاً مرتب نبود.

اینها اما همه مشاهدات او نبود: «وضعیت سرمایه‌های هم اصلاً مناسب نیست، در بچه کولر تنها در سالن اصلی قرار دارد، اتاق‌ها بشدت گرم است و حتی بچه‌ها از این وضع شکایت می‌کنند، وقتی هم که به سالن اصلی می‌آیند، به آنها گفته می‌شود که به اتاق‌شان برگردند، آنها که می‌توانند از تخت پایین بیایند، خودشان را روی زمین می‌کشند و آنهایی که نمی‌توانند در تخت‌شان می‌مانند. برخی از مددجویان، دچار زخم بستر شده‌اند. در این مرکز هیچ کاری برای سرگرم کردن بچه‌ها انجام نمی‌شود. تنها ساعتی از روز اجازه دارند به حیاط بروند که به دلیل سروصدایشان سریع به اتاق‌ها برمی‌گردند.»

به گفته شریعت: «این مرکز در میان ساختمان‌های مسکونی قرار داشت و پرسنل نگران اعتراض همسایه‌ها بودند. خانواده این مددجویان به هیچ وجه اجازه نداشتند وارد اتاق‌ها شوند، کسانی هم

معاون توانبخشی سازمان بهزیستی در گفت‌وگو با «شهروند» از فرستادن تیمی برای بازدید از مراکز توانبخشی متخلف خبر داد

در صورت تکرار، پروانه فعالیت باطل می‌شود

بر اساس اعلام سازمان بهزیستی در سال ۹۷، پروانه فعالیت ۱۱ مرکز توانبخشی به دلیل تخلف، باطل شده است

ندارند یا اگر هم توضیحی دهند، معمولاً جدی گرفته نمی‌شود، از سوی دیگر، درست مانند مورد همین مرکز نگهداری از معلولان در تهران که سؤال ما است، اصلاً به خانواده‌ها اجازه داده نمی‌شود وارد سالن نگهداری از مددجویان شوند، یعنی حضور افرادی غیر از پرسنل ممنوع است.

به هر حال آنها نمی‌توانند از ورود بازرسان بهزیستی جلوگیری کنند.

درست است، اما منظور خود خانواده‌ها و نظارت آنهاست. یعنی این که ببینند آن‌جا چه اتفاقی برای فرزندان‌شان می‌افتد.

بیشتر این مراکز مجهز به دوربین مداربسته هستند، اگر خانواده‌ای با مورد مشکوکی مواجه شد، می‌تواند شکایت کند و همان دوربین کنترل می‌شود. این دوربین‌ها، قابلیت ضبط سه ماهه دارند و فیلم‌ها تنها با حضور تیم تخصصی و حراست سازمان بهزیستی قابل بازیابی است. در صورتی که تخلفی دیده شود، حتماً رسیدگی می‌کنند. از طرف دیگر، خانواده‌هایی توانند در روزهای بازدید به این مراکز بروند.

در مورد مرکزی که ما گزارش آن را نوشتیم، این امکان حتی برای روزهای بازدید هم وجود نداشت و خانواده‌ها تنها می‌توانستند در محوطه با فرزندان‌شان دیدار کنند و اجازه ورود به اتاق‌ها را ندارند.

اگر انجمن اولیا تشکیل شود، قطعاً آنها اختیارات بیشتری خواهند داشت و می‌توانند جلوی این تخلفات را بگیرند.

فعالیت ۱۱ مرکز توانبخشی به دلیل تخلف باطل شده است.

• اگر خود مردم شکایتی داشتند چطور؟

ما یک سامانه پیامکی در بهزیستی با شماره ۱۲۳۳۳۳۰۰۰ داریم، افراد می‌توانند در صورت داشتن شکایت به این سامانه پیامک دهند. این پیامک‌ها به‌طور مرتب به دفاتر تخصصی ما فرستاده می‌شوند و ما مکلف به بررسی آنها هستیم و به موارد مطرح شده پاسخ می‌دهیم. از آن طرف سامانه دیگری در سایت بهزیستی داریم با عنوان behzisti.ir که در همان صفحه اول سامانه پاسخگویی به شکایت دیده می‌شود و افراد می‌توانند شکایت خودشان را ثبت کنند. این شکایت‌ها هم به‌مانند ما منعکس می‌شود. از سوی دیگر با انجمن عالی مراکز توانبخشی که در بخش غیردولتی فعالیت می‌کند، هم اکنون در حال رایزنی هستیم تا نظارت صنفی را به این افراد واگذار کنیم، یعنی نظارت‌ها در سه مرحله مردمی، صنفی و سازمانی انجام می‌شود.

• شما به بازدیدهای همیشگی از مراکز توانبخشی اشاره کردید، معمولاً با چه تخلفاتی در این مراکز مواجه می‌شوید؟

مهمترین شکایت‌ها در ارتباط با شهریه‌هاست و بعد از آن رسیدگی نکردن به وضع مددجویان. در مواردی هم که خیلی زیاد نیست، آزار مددجویان در لیست تخلفات قرار می‌گیرد.

• افرادی که در مراکز توانبخشی نگهداری می‌شوند، به‌ویژه آنهایی که معلولیت ذهنی دارند، توانایی توضیح اتفاقاتی که در مرکز علیه آنها می‌افتد را

سه ماه یک بار، مراکزمان را مورد بازرسی قرار می‌دهیم، در بهزیستی دفاتر بازرسی ویژه‌ای داریم که در صورت مشاهده تخلف، تذکرات لازم را می‌دهند، اگر پس از تذکر تخلف صورت گرفته، برطرف نشود، موضوع از سوی بهزیستی

استان یا شهرستان مورد پیگیری قرار می‌گیرد و تذکر دوم داده می‌شود، در صورتی که به این تذکر هم بی‌توجهی شود، پرونده‌ای برای کاهش درجه مرکز یا برکناری مسئول فنی تشکیل می‌شود و در نهایت در شرایطی که هیچ‌کدام از این روش‌ها منجر به توقف وقوع تخلف نشد، برای پلمپ موقت

آن مرکز از طریق کمیسیون ماده ۲۶ اقدام می‌شود و در ادامه در صورت اعتراض به این حکم با بررسی کمیسیون عالی کشور پلمپ داریم اتفاق می‌افتد.

• در سال به چه تعداد از مراکز توانبخشی به دلیل تخلف تذکر داده یا پروانه فعالیت‌شان باطل می‌شود؟

به طور کلی ما ۸۰۰ مرکز توانبخشی شش‌ه‌روزه در کشور داریم که برای ۷۲ مرکز در

کمیسیون نظارت بر ماده ۲۶ پرونده تشکیل شده. در سال ۹۷ هم پروانه

مواردی که خودتان هم اشاره کردید، یعنی نظافت محیط، بوی تعفن، شرایط نگهداری از مددجویان و وضع پوشش آنها همچنین تهیه‌م‌رکز.

• این مرکز مجوز بهزیستی را هم داشته.

بله دقیقاً، تمام این مراکز پروانه فعالیت‌شان را از سازمان بهزیستی می‌گیرند و بر اساس ماده ۲۶ قانون تنظیم مقررات مالی دولت، بهزیستی مجوز فعالیت این مراکز را می‌دهد.

• بنابراین نظارت هم باید از سوی بهزیستی انجام شود؟

بله، ما نظارت را از چند طریق انجام می‌دهیم، اولاً بسیاری از مراکز ما انجمن اولیا دارند و ما در تلاش هستیم تا این انجمن در سایر مراکزمان هم ایجاد شود و آنها نیز تحت پوشش قرار گیرند. از آن طرف هم ستادی برای بررسی وضع فعالیت مراکز، با این بخش‌ها در ارتباطند. بهزیستی در استان‌ها و شهرستان‌های مختلف با این انجمن‌ها همکاری می‌کند تا اگر شکایتی وجود داشته باشد، به آن رسیدگی

شهروند | تخلف در مراکز نگهداری از معلولان موضوع جدیدی نیست، سازمان بهزیستی از این تخلفات خبر دارد و به گفته محمدنفر، معاون توانبخشی سازمان بهزیستی همیشه بازرسانی برای بررسی این تخلفات به مراکز مراجعه می‌کنند. اما این‌جاست که با وجود اطلاع مراکز از چنین بازدیدهایی باز هم اتفاقات قابل تاملی در این مراکز می‌افتد. زمانی که معاون این مرکز از طریق «شهروند» با تخلفات رخ‌داده در آن باخبر شد، تیمی برای بازدید به محل یادشده فرستاد. نفر بعد در گفت‌وگو با «شهروند» جزئیات بازدید تیم بازرسی از این مرکز را توضیح می‌دهد.

• ظاهراً پس از اطلاع از تخلفاتی که در این مرکز صورت می‌گیرد، تیمی برای بازدید فرستاده‌اید، نتیجه بررسی تیم بازرسی چه بود؟

بعد از اطلاعی که شما دادید، ما تیمی را برای بازدید به این مرکز فرستادیم و متوجه شدیم ظرفیت آن در دوره‌های مختلف به دلیل تذکراتی که داده شده بود، ۲۰ نفر به ۱۱۵ نفر و بعد از آن به ۱۰۰ نفر کاهش پیدا کرده بود. این مرکز دو مرحله توبیخی داشته و یک بار هم در نهم مرداد اسال از آن بازدید شد که به دلیل تخلفاتی که داشت، به مسئولان تذکر داده شده بود، یعنی آنها اخطار اول را گرفتند و این موضوع ضمیمه پرونده‌شان در آیین‌نامه ماده ۲۶ مربوط به تأسیس مراکز موسسات بهزیستی شد. بنابراین در صورتی که به تذکراتی که قبلاً داده شده، بی‌توجهی کنند، دیگر تذکر دومی در کار نیست و پروانه فعالیت‌شان باطل می‌شود. • تیم بازرسی چه تخلفاتی را در این مرکز شاهد بود؟

دوره‌ای، ماهانه یا هر